

Erasmus + mobilitás beszámoló

Város: Tbilisi (Grúzia)

Intézmény: Vano Sarajishvili Tbilisi State Conservatoire

Név: Bolyki Sára

Időtartam: 2017. szeptember – 2017. január

Amikor 2016 májusában a Jazzation együttesel Tbilisziben jártam, meg sem fordult a fejemben, hogy fél évet eltöltsék ebben az eklektikus és élénk, de elég kaotikus városban. Igaz, egy tizenévesekből álló népzenei ensemble próbájára betévedve óriási hatással volt rám az az elképesztő energia, ami betöltötte a teret a fiatalok éneklése által, és hazajöve is hetekig hallgattam még grúz dalokat. Aztán fél év elteltével felkeltette a figyelmem a tanulmányi hirdetőn egy felhívás: a Vano Sarajishvili Tbilisi State Conservatoire egyetemünk új partnerintézményeként szeretettel várja a zeneakadémistákat. Némi hezitálás után végül Sasvári Borbála népi énekes szaktársammal ketten adtuk be az Erasmus pályázatot Tbiliszibe, és 2017 szeptemberében együtt indultunk útnak.

Grúzia (a külügyi diplomáciában Georgia) egy kaukázusi köztársaság kelet és nyugat, Ázsia és Európa találkozásánál. Területe Magyarországnak kétharmada, lakossága kevesebb, mint négy millió fő. Csodás természeti adottságokkal és patinás kultúrával rendelkezik, az utóbbi években a turizmus fellendülésével párhuzamosan infrastruktúrája is gyorsan fejlődik. A másfélmillió Tbiliszi kicsit zsúfolt, kicsit füstös, de karakteres, élhető és biztonságos város. Az ország történelme még a magyarokénál is hányattatottabb, pedig a mai Grúzia területén már nyolcezer éve is kartveli népcsoportok éltek. A mongol, török és perzsa hódítások, az orosz, majd a szovjet rezsim idején is megőrizték a térségben egyedülálló hagyományaikat. Népzenezőként nagyon érdekes volt megtapasztalni, hogy kultúrájuknak és nemzeti identitásuknak mai napig milyen fontos része a zene, azon belül is az énekes népi többszólamúság. Ez a hagyomány nemzetközi elismertségnek is örvend: 1977-ben a Voyager űrsikló csillagközi palackpostájába egy kelet-grúziasztali ének, a *Csokrulo* is bekerült a földi életet reprezentáló hangfelvételek közé. Grúziában tizenhat népzenei dialektust tartanak számon, mindre sajátos dallamkincs és előadásmód jellemző. Főként három szólamban énekelnek, leggyakrabban a cappella, vagy egy-két hangszer kíséretével.

Egyetemi óráink legnagyobb részén erről a népzenei hagyományról tanulhattunk prominens etnomuzikológusoktól. Tanulmányoztuk a vokális népzene néprajzi hátterét, a különböző régiók jellegzetességeit, népdalokat elemeztünk, tanultunk a hangszeres kultúráról és egész tekintélyes repertoárt sajátítottunk el nemcsak énekelve, hanem a csonguri nevű pengetős hangszeren is. A tanultakat egy félévzáró koncerten mutattuk be, ahol tanárainkon kívül még két grúz kolléga csatlakozott hozzánk. A grúz klasszikus zenéről is tanultunk és nyelvóráink is volt az egyetemen. A grúz nyelv nagyon nehéz, saját betűkészlete van, csak a saját dialektusaival áll rokonságban, és körülbelül ötmillióan beszélik a világon. A kiutazás előtt már elkezdtem egy kicsit a nyelvvvel foglalkozni, és a kint töltött idő alatt képessé váltam néhány hétköznapi témával kapcsolatban grúz nyelven kommunikálni. A boltok és éttermek szókincsét azért is jó volt elsajátítani, mert a grúzok

külföldiekkel rendszerint oroszul próbálnak szóba elegyedni, angolul csak a fiatalabb generációk tanulnak.

A jazzoktatás a centrumtól messzebb zajlik, a mi óráink a klasszikus tanszékek épületében voltak, ami a belvárosban, jól megközelíthető helyen van. A zegzugos folyosók és bonyolult lépcsőrendszerek a Roxfortra emlékeztetnek, de a rosszul szigetelt termekből folyton kiszűrődő zeneszó nem hagy kétséget felőle, hogy zeneoktatás folyik a százéves falak között. Legnagyobb hagyománya az ének és a zongora tanszagnak van, tudomásom szerint a fúvós szakok a legkevésbé erősek. A népzene-terem régi hangszerekkel, archív felvételekkel és öreg lejátszókkal van telezsúfolva, az ablakból csodás kilátás nyílik a városra. Az alagsorban olcsó menza és norvég támogatásból felújított modern könyvtár várja a hallgatókat. A Zeneakadémiához hasonlóan a Konzervatórium nagyterme is a főváros kulturális életének fontos helyszíne, ahol az egyetem hallgatói és grúz előadók mellett nemzetközi hírű muzikusok is rendszeresen fellépnek. A Conservatoire kártyájával ingyenes a belépés a koncertekre, és noha a grúz közönség fesztelen nyüzsgése gyakran zavaró, több maradandó koncertélményben volt részünk itt és más hangversenytermekben is.

A legtöbb különleges élményt persze az egyetem falain kívül szereztük. Fürödtünk a Tbiliszi-tengernek becézett víztározóban éjszaka, a lármás főszezon lecsengése után élveztük a Fekete-tenger szépségét Batumiban, bóklásztunk az óvárosban, magyar túravezető lakótársunkkal kirándultunk az ország egyik szimbólumához, a gyönyörű Kazbegi-csúcsához. Szert tettünk egy tiszteletbeli grúz bátyra, megismertünk egy beleváló nemzetközi önkéntes csapatot és szívélyes viszonyba kerültünk a magyar nagykövetséggel is. A legnagyobb természetességgel kocsikázott haza minket egy-egy jam sessionról a Conservatoire zeneszerző rektora, aki szaxofonosként emblemikus alakja az egyre élénkebb tbiliszi jazzszcénának is. A január 6-ról 7-re virradó ortodox karácsony éjszakáján egy tanárunk meghívására egy hegyvidéki monostorban álltuk végig a hatórás liturgiát. Hazajövetelünk előtt nem sokkal tanárainkkal énekeltünk a legnagyobb tévécsatorna élő műsorában. Megkóstoltuk a legjellegzetesebb grúz ételek és italok nagy részét. (A nyolc évezredes grúz borkultúra külön cikket érdemelne, sokak szerint még a latin vino szó is a grúz ghvino-ból ered.)

Ez a közel fél éves kint-tartózkodás szakmailag és emberileg is értékes tapasztalatokkal gazdagított és nagyon örülök, hogy megragadhattam ezt a lehetőséget.

Név: Sasvári Borbála Anna

Időtartam: 2017. első félév

Szálláskeresés:

Ajánlom, hogy a kiutazás előtt vegyék fel a kapcsolatot a grúziai magyar nagykövetséggel, ugyanis tapasztalatom szerint a széles kiterjedt a kapcsolati hálójuk segítségével szívesen látják el praktikus tanácsaikkal a kiérkező magyarokat. Segítség nélkül, interneten böngészve ki lehet fogni jobb albérleteket, de a más országokból érkező Erasmus- hallgató ismerőseim beszámolóí alapján borsosabb áron, mint a személyes kontakt bevetésével.

Étkezés:

Grúziában az étkezés központi szerepet tölt be a társadalom életében. Legyen szó egyszerű utcai árusokról, éttermekről vagy családi vendéglátásról a hihetetlen mennyiségben kínált jó ételek mindenütt jellemzőek. A grúz ételek rendkívül finomak, és egészségesek, könnyedebbek, mint a magyar ételek. Az éttermek – mint sok minden más is- jóval olcsóbbak, mint itthon. Az egyetemen ugyan működik egy menza, de az ottani ételek nem a legfinomabbak, ráadásul mindig ugyanaz a kínálat. Vannak olyan alapanyagok, amelyeket nagyon nehezen, vagy egyáltalán nem lehet beszerezni (pl. fehérturó, karalábé, brokkoli, joghurt, bizonyos tészták, stb.), ami nagy szívfájdalom lehet annak, akire rátörnek a húsvéves elvonási tünetei. Alapjában véve úgy láttam, a grúz boltok polcain kisebb a kínálat, valamint Tbilisiben sokkal kevesebb a supermarket, mint itthon. Vásárolni főként kis diszkontokban lehet, ahol sokszor az eladó pult választja el a lelkes vásárlót a termékektől, meglassítva így a vásárlást. Tbilisi utcáin rengeteg kis zöldségesbe lehet botlani, ahol tavasztól őszt végéig friss, szezonális árut kapunk. Étteremben sajnos kevésszer ettem finom ételt, vagy nagyon rágós volt a hús, vagy az ehetetlenségig túl volt sózva, de hozzátartozik az igazsághoz, hogy nem sokszor ettem étteremben. A borok szerelmeseinek ajánlom a borszaküzleteket, ahol nagyon jutányos áron rendkívül finom borokat lehet kapni.

Kedvenc helyek:

Tbilisiben sok olyan bár van, ahol élőzene szól. Többek között ilyen kellemes hangulatú, igényes helyek a Hello Joe, a Backstage, a Singer vagy a Movement Theatre, ahol az egyetem jazz szakának hallgatói rendszeresen jammelnek, koncerteznek.

A belvárosban továbbá több park is van, ahova mindig jólesett kicsit elvonulni, a kedvenc erre alkalmas helyem a város fölé emelkedő botanikus kert.

Érdekes helyek:

Tbilisi óvárosa rendkívül hangulatos hely. A színes házak, jellegzetes grúz erkélyek, a fürdők, valamint a botanikus kert a város ékességei. Szerencsére ezek a helyek az egyetemtől nagyon közel, kb. 20 perc sétára helyezkednek el, így bármikor könnyen megközelíthetőek. Az óváros esténként pezsgő bulinegyeddé változik át, hangulatos standokkal, kocsmákkal, ahol sok külföldivel lehet találkozni

Banki ügyintézés:

Az Erasmus-félévem kezdete előtt nyitottam egy devizaszámlát, biztos ami biztos alapon, hátha a már meglévő magyar számlámmal Grúziában bonyodalmakba ütköznék. Az ösztöndíjam így erre a devizaszámlára érkezett. Tbilisiben a bankautomaták zöme larában (GEL) illetve dollárban (USD) adja ki a pénzt. Úgy tudom, az egész városban csak 1 vagy 2 olyan automata működik, ami Eurot is kibocsát. Ezzel nem is volt baj, ugyanis meglepő módon a bérleti díjat általában dollárban kérik, a boltokban pedig a készpénz (lari) mellett már sok helyen kártyával is lehet fizetni. Egyébként, mint utólag megtudtam, a magyar számla is teljesen akadálytalanul működik. A boltokban – ahol ez lehetséges- érdemes kártyával fizetni, ugyanis a bankautomatás készpénzfelvétel igen drága (megközelítőleg 1000 forint/alkalom). A városban sok az ATM, és szerencsére semmiféle akadályba nem ütköztem banki ügyintézés terén.

Egyetemi ügyintézési tapasztalatok:

Vegyes tapasztalataim vannak ezzel a témával kapcsolatban. Úgy gondolom, a grúziai ügyintézők kevésbé precízek. Ez pl. megmutatkozik az emailjeikben is, amelyeket nagyon nehéz megérteni, mert nem megfelelő angolsággal írják őket. Élőszóban viszont a nyelvtudásuk átlagon felüli. Egyébként nagyon kedvesek, és segítőkészek, csak nem eléggé pontosak, nem tűnik kellően jól szervezettnek a munkájuk. A félév végén persze minden sikeresen lebonyolódott, csak nem elsőre, hanem a kinti egyetem részéről volt egy-két félreértés.

Miért tetszik/miért nem tetszik a fogadó egyetemen?

Tetszik az egyetem, mert a tanáraink nagyon elfogadóak, kedvesek. Néha viszont azt érzem, „lusták” megosztani a tudásukat, néha szétszórtak. Viszont rengeteget próbáltak velünk az óráinkon kívül is, amilyen nagyvonalúságot az itthoni egyetemen nem tudnék elképzelni. Nagy szívfájdalmam, hogy az óráinkon nem vagyunk együtt grúzokkal. Ez nyilván egy szükséges döntés, mivel nem tudnánk a grúz népzeneről grúzokkal tanulni, viszont nem segíti annak a lehetőségét, hogy több grúz barátunk legyen. Mivel nem nagyon érintkeztünk grúzokkal az egyetemen, azzal a kevés Erasmus hallgatóval barátkoztunk, akivel egy-egy órára együtt jártunk. Szerintem érdemes lenne nagyobb hangsúlyt helyezniük arra, hogy hogyan segítsék az Erasmusos hallgatók kapcsolatépítését.

Milyen várható hasznot jelent majd a külföldön eltöltött időszak?

Azzal, hogy beleszőpöntem a grúz kultúrába, közelebb kerültem a sajátoméhoz. Ugyanez vonatkozik a népzeneire is. Azzal, hogy megismerkedtem a grúz tradíciókkal, jobban tudom körvonalazni, melyek azok a vonások, amelyek specifikusan magyarok a népzeneinkben, és melyek azok, amik kultúrafüggetlenek. A kint töltött félév személyiségfejlesztő. Segít lazábbnak lenni hétköznapokban, az éneklésben. A legnagyobb vízválasztó az volt, amikor grúzul énekeltem a grúz tévében. Azóta azt érzem, hogy ahhoz a fellépéshez képest minden más „piskóta”. Az is nagy tapasztalás volt, hogy milyen érzés félévig messze lenni a családtól, barátoktól. A félév egy nagy próba volt, ami erősebbé tett.

Összehasonlítva a Zeneakadémiánkkal, mi az előnyünk, mi a hátrányunk?

Úgy gondolom, a Zeneakadémia jóval kedvezőbb pénzügyi helyzetben van, mint a grúziai, így több eszközünk van az újításokra. A grúz egyetemen a gyakorlótermek minősége leharcolt, régi zongorákkal. Magyarországon több lehetőség áll rendelkezésére egy zenésznek, mint Grúziában, így alapvetően más a két egyetem profilja. Grúziában megszokott, hogy a zeneművészeti mellé a hallgatók egy másik egyetemre is járnak, hogy legyen egy „tisztos polgári” foglalkozásuk is a későbbi megélhetésük miatt. Hátránynak gondolom viszont, hogy mivel a magyar egyetemre sokkal több hallgató jár, azért lehetetlen megteremteni azt a családi hangulatot, ami a grúz egyetemre jellemző.